

Батчаєв В., Галай А. Участь громадськості у проведенні службових розслідувань в органах внутрішніх справ України / Володимир Батчаєв, Андрій Галай // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції [Текст] : матеріали VI Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 30.10.2014) : [у 2 ч.].— К.: НАВС, 2014.— Ч. 1.— С. 24-25.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОВЕДЕННІ СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Батчаєв Володимир, регіональний координатор
Уповноваженого ВРУ з прав людини
зі зв'язків із громадськістю в Черкаській області

Галай Андрій, кандидат юридичних наук, доцент,
керівник центру юридичної клінічної освіти
Інституту кримінально-виконавчої служби

Відповідно до статистичних даних форми звітності 1-ДПЛ «Про стан дотримання прав людини в діяльності органів внутрішніх справ», у 2013 році Міністерство внутрішніх справ України визнало такими, що не підтвердилися, 96% скарг громадян про порушення своїх прав в міліції.

Подібна статистика є очевидним індикатором неспроможності органів внутрішнього контролю МВС виконувати одну зі своїх головних місій – ефективно розслідувати факти неправомірних дій правоохоронців та забезпечувати виконання щодо них принципу невідворотності покарання за вчинені протиправні дії. Той факт, що переважна більшість співробітників органів внутрішніх справ, які порушували закон, не притягуються до відповідальності, є чи не головним чинником того високого рівня корупції та злочинності в органах внутрішніх справ, який спостерігається в Україні з року в рік.

В свою чергу, очевидна для всіх неготовність Міністерства внутрішніх справ забезпечити об'єктивний розгляд звернень громадян, чим, власне, захистити їх від незаконних дій працівників міліції, викликає в українському суспільстві зневіру у щирості задекларованих владою намірів реформувати правоохоронні органи.

Батчаєв В., Галай А. Участь громадськості у проведенні службових розслідувань в органах внутрішніх справ України / Володимир Батчаєв, Андрій Галай // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції [Текст] : матеріали VI Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 30.10.2014) : [у 2 ч.]— К.: НАВС, 2014.— Ч. 1.— С. 24-25.

Ми бачимо ключовими елементами зміни такого стану справ впровадження до Інструкції про порядок проведення службових розслідувань в органах внутрішніх справ України, затвердженої наказом МВС України від 12.03.2013 №230 змін та доповнень, які містять такі головні нормативні запобіжники від можливих утисків цих прав з боку посадової особи ОВС та забезпечують більший рівень прозорості службового розслідування:

1. Розширити коло підстав проведення службового розслідування питаннями порушень Правил поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та за умови оприлюднення повідомлень про протиправні дії співробітників міліції у засобах масової інформації;

2. Наділити цивільних осіб (скаржника та інших учасників справи, (незалежно від їх приналежності до ОВС та ролі у події, що перевіряється), про участь яких у події, що перевіряється стало відомо на будь-якому етапі розслідування) правами учасника службового розслідування:

- давати усні чи письмові пояснення, а також висловлювати свої зауваження, ініціювати зміну посадової особи виконавця службового розслідування;

- ознайомлюватися та вивчати зібрані виконавцем матеріали службового розслідування (крім випадків, коли це заборонено законодавством України);

- подавати та вимагати долучити до матеріалів службового розслідування особисто зібрані докази;

- ініціювати проведення виконавцем службового розслідування додаткових дій із з'ясування обставин справи;

- користуватись правовою допомогою;

- бути ознайомленим під підпис з матеріалами та висновком службового розслідування перед його затвердженням. У разі незгоди з

Батчаєв В., Галай А. Участь громадськості у проведенні службових розслідувань в органах внутрішніх справ України / Володимир Батчаєв, Андрій Галай // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції [Текст] : матеріали VI Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 30.10.2014) : [у 2 ч.].— К.: НАВС, 2014.— Ч. 1.— С. 24-25.

порядком проведеного службового розслідування або зі змістом висновку, в тому числі і зі вказаними у резолютивній частині пропозиціями або заходами, суб'єкт звернення має право відмовитися від візування висновку службового розслідування та письмово повідомити про свої обґрунтовані заперечення, претензії та пропозиції заповнивши «Картку оцінки службового розслідування суб'єктом звернення», отримати завірені копії цих документів.

3. Доповнити коло обов'язків виконавця розслідування вимогою перед затвердженням висновку службового розслідування надати заявнику «Картку оцінки службового розслідування суб'єктом звернення», містить графу про зауваження до проведеного розслідування.

4. Доповнити акт окремим пунктом "Права залученого до розслідування представника громадськості" з ідентичним змістом, як і права суб'єкта звернення. У цьому ж пункті зазначити, що громадські ради підрозділу ОВС за територіальністю визначають із свого складу осіб, відповідальних за громадський контроль за проведеними службовими розслідуваннями та їх заступників. Вони формують і щорічно оновлюють Перелік представників громадських правозахисних організацій, юридичних клінік вищих навчальних закладів, адвокатури чи організацій юридичної практики, які на безоплатних засадах долучаються до оцінки матеріалів службових розслідувань. У випадку, коли суб'єктом звернення у Картці оцінки службового розслідування суб'єктом звернення вказані зауваження до проведеного розслідування відповідальна особа громадської ради бере участь у розгляді матеріалів самостійно, або також визначає осіб з зазначеного Переліку, які ознайомлюються з матеріалами. За результатами розгляду матеріалів представник громадськості протягом 3 днів готує Аналіз громадського контролю, який додається до матеріалів службового розслідування перед прийняттям висновку за результатами службового розслідування.

Ці та деякі інші пропозиції до відомчої процедури службових розслідувань сприятимуть більшій увазі дотримання прав людини в ОВС.